

VII, 2r.

2.608^a

SPECIMEN ACADEMICVM
DE

11. 600
108

19

RELIQVIIS IVRIS GER-
MANICI VETERIS IN STATVTIS
CIVITATIS FRANCVSINAE

DEPREHENSIS,

AD EORVNDem ILLVSTRATIONEM,
POST REDITVM EX ACADEMIA JENENSI,

EXHIBITVM,

PATRONISQVE CONSECRATVM
OPTIMIS

a

JOANNE FRIDERICO MÜLDENERO,

J. C.

FRANCVSI,

EXCVDEBAT IO. CHRISTOPH. KEIL,

10

RECITEN ACADEMICVM

RELLIGIONIS GER-

MANI ONIBUS IN TALIS

ANTONIS RENE BARRI

DR. THEOLOGICI

SEIGNEUR DE ROTTERDEN

D'EGHENT, LITVA ET MINSKOWITZ

CHANCELLER ET MINISTRE D'ETAT DE LA

PROVINCE DE BRABANT, DE SCHWARTZINGEN, ROU-

ENNES, PRESIDENT ET DIRECTEUR DE L'UNIVERSITE

DE BRUXELLES, A PARIS, EN 1748, EN VERTU D'UN

ARRETE DU SENAT, EN VERTU DUQUEL

LE SENAT A DECIDE D'IMPRIMER

LE TRAITÉ DE MATHÉMATIQUES

DE M. DE LA PERRONNIÈRE

PAR M. DE LA PERRONNIÈRE

DE LA PERRONNIÈRE

DE LA PERRONNIÈRE

A
SON EXCELLENCE
MONSEIGNEUR
ANTOINE FREDERIC
DE BEULWIZ,
SEIGNEUR DE ROTTLEBEN,
D'EICHICHT, LEHMA ET MUNSCHWIZ &c.
CHANCELIER ET MINISTRE D' ETAT DE S. A. S.
MONSEIGNEUR LE PRINCE DE SCHWARZBOURG - ROU-
DELSTAD, PRESIDENT ET DIRECTEUR DES COLLEGES
ILLUSTRES A FRANCKENHAUSEN, COMME AUSSI INTEN-
DANT DES BAILLAGES DE HERINGEN ET
STRAUSBERG etc.

MON TRÈS-GRACIEUX
SEIGNEUR.

A 2

A
PAREILLEMENT
A
M E S S I E U R S
HENRI CASPAR TRAUTMANN.
GOTTLIEB ERNEST SÜLTZNER.
CHRISTOFF GODEFROI QUEHL.
CONSEILLERS DE LA COUR ET DE LA
IUSTICE DE S. A. S. MONSEIGNEUR LE PRINCE
DE SCHWARZBOURG-ROUDELSTAD etc.
MES TRES-HONORÉS FAUTEURS.

MONSEIGNEUR

ET

MESSIEURS,

L se trouve des gens qui osent mé-
priser publiquement le droit alle-
mand, croyant qu' il est obscur et
par consequent inutile: mais, quand
on examine ce jugement sans pré-
vention, on trouve presque toujourns qu' il est fondé
sur une ignorance profonde ou sur une criminelle
négligence. Pour moi je me persuade que rien n' est
plus avantageux et plus agreable que d' avoir une
exacte connoissance de la jurisprudence allemande.
Je prens donc la liberté de VOVS présenter dans
ce peu de lignes une petite preuve de l' excellence
des coûtumes antiques. Et quoique je n' ignore
pas que nous vivons dans un siècle où rien ne plait

A 3

que

que' ce qui est excellent et parfait en son genre, j'ose
pourtant VOUS offrir les premisses de mes études
academiques, regardant bien que de Grands Esprits
sont naturellement genereux & qu' ils ont ordinai-
rement quelque indulgence pour les petits défauts.
D'ailleurs VOS grands merites pour le bien public
m' obligent indispensablement à VOUS faire savoir
le profond respect que je VOUS porte, et la grace
toute particuliere et la bienveillance que VOUS
avez temoignée depuis long temps à ma famille et
à moi particulierement, m' ont fortement incité à
VOUS remercier très-humblement, et principale-
ment pour le stipendium, que VOUS m' avez graci-
eusement donné, il y a déjà quelque temps. Prenez
donc cela pour une infallible marque de ma veneration
très-respectueuse pour VOUS et soyez entière-
ment persuadé, que rien ne me sera plus souhaita-
ble, que d' avoir la permission de me dire à jamais
avec tout le respect imaginable,

MONSEIGNEUR
ET
MESSIEURS

à Franckenhäusen,
le XV. Mars l' an 1739.

Votre très-humble. très-obéissant et très-soumis Serviteur

Jean Frederic Müldener.

AD LIB. I.

S. I.

ullo unquam tempore Germania de^{de} Fata Statuto-
rum in ge-
nero. conseruando iure patrio conseru-
dinibusque antiquis retinendis ma-
gis fuit sollicita, quam eo, quo ius Ro-
manum in fora domestica irruere
coepit, et Pontifex ius Canonicum
Germanis obtrudere est conatus: id
quod circa saeculum XII. factum esse, historiarum testan-
tur monumenta. Ex eo enim tempore tot LL prouinci-
ales ac statuta municipalia scribi coeperunt, quot fere
prouinciae ac ciuitates; quo spectat e- g. compilatio spe-
culorum, tam Saxonici quam Sueuici, thesaurorum iuris
Germanici locupletissimorum, nec minus promulgatio
iuris Lubecensis, Weichbildici, Hamburgensis, aliarum
que ciuitatum, et liberarum et municipalium. (a) Atque Francusino-
rum in speci- hinc nullus dubito, quin eo iam tempore nostra quoque
ciuitas, cum Comitibus Beichlingensibus adhuc parue-
rit, statutis fuerit munita, quae uero postea, uel incen-
dio, uel maxime rusticorum inuasionem, aut alia temporis
iniuria, perierunt, ita, ut, quantum ego quidem scio,
nulla supersint alia, quam illa, quae ao. 1534. a Comite
Henrico XL. s. Juniore, qui sedem Francusi habuit,
sunt confirmata, et hodie adhuc in curia adseruantur.
Quod uero uel nimiae breuitatis uel obscuritatis uitio la-
borant, factum est, ut ao. 1558. noua conderentur Statu-
ta

(a) conf. omnino B. Brunquellj Eröffinete Gedancken von dem
teutschen Stadt- und Land-Recht. Jena, 1720.

ta, eodemque anno ab Illustrissimis Comitibus, GUN-
 THERO ac IOANNE GUNTHERO, confirmarentur,
 quae, ad hunc usque diem, legalem apud nos obtinent auto-
 ritatem. Et quamuis non negandum sit, quod maximam
 partem ius redoleant Romanum, non pauca tamen in
 illis inuenies iuris Germanici uestigia; id quod exinde pa-
 ter, quod passim mentio fit in statutis des guten Herfom-
 mens, löblichen, alten Gebrauchs, beständiger Gewohnheit (b)
 quae omnia, nisi e priscorum rituum natura explicentur,
 intelligi commode non possunt. Quibus rebus factum
 est, ut iam dudum de eruendis hisce iuris Germanici re-
 liquiis cogitauerim, quas eruditorum oculis nunc subil-
 cio: qua occasione praecipuam in eo collocaui operam,
 ut in legum patriarum rationes, de quibus uel unquam
 cogitauerit nemo, inquisiuerim, quoad per historiae at-
 que antiquitatum monumenta licuerit. Eo libentius au-
 tem hunc in me suscepi laborem, quo certior sum, nihil
 esse turpius, nihil iurisprudenciae cultore indignius,
 quam ius ignorare patrium eiusque rationes, eo potissi-
 mum tempore, quo Viri, immortalis gloria digni, Beye-
 rus, Polac, Heineccius, Senckenberg, Engau, aliique,
 iurisprudenciam Germanicam in eum redegerunt ordi-
 nem, ut nihil fere supra posset.

§. II.

Ad artic III.
 de
 Magistratu e-
 ligendo.

Primum mihi quidem inquirenti in oculos incurrit
 Artic. III. ubi sancitum legimus, quod Senatus, noui
 Magistratus eligendi causa, quotannis conuenire debeat,
 1) ieiunus quidem, atque 2) horis antemeridianis. Vier-
 zehen Tage vor Michaelis ungesehrt, alle Jahr, sollen die zweene
 Râthe, so am nächsten regieret, auf dem Rathhauße früh vor
 Ghen

(b) conf. Lib. I. artic. 1, 2, 42. etc.

Essen und Trinken ganz nüchtern zusammen kommen; id quod etiam articulo requiritur sequenti, ubi de confirmatione noui Magistratus disponitur; quae tota tamen dispositio moribus Germanorum antiquis suam debet originem. Prout enim maiores nostri certis tantum diebus conuenire solebant (c) ita horae quoque matutinae et antemeridiana conuentibus eorum maxime erant destinatae; ita enim disponit Sächsisches Land-Recht Lib. III. art. 61. Gerichtes sollen warten alle die Dingpflichtig sind, von der Zeit an, das die Sonne aufgehet, bis zu Mittage, ob der Richter da ist, et eod. libr. art. 69. Urtheil sollen sie finden nüchtern etc. de quarum legum rationibus belle et iocose, prout saepe solet, philosophatur glossa, quam, nimis uulgarem, unusquisque, si placuerit, una cum Taciti c. XXII, euoluere potest. Meas tamen simul adiiciam coniecturas, ex quibus, probabiliter quidem, possit cognosci, cur maiores nostri horas antemeridianas suis destinauerint conuentibus. Primum quidem ideo factum esse existimo, quod prisca Germani solem pro Deo habuerunt: id quod expressis uerbis testatur Iul. Caesar de bell. Gall. „Lib. VI. c. XXI. Germani, inquit, deorum numero eos „solos ducunt, quos cernunt, & quorum opibus aperte „iuuantur, SOLEM et Vulcanum & Lunam: ex quo non incommode colligi potest, ideo Germanos horis libenter conuuisse matutinis, quodeo tempore Sol, quem pro deo reputarunt, radiis coruscat maxime serenis, nec tempestatum iniuria adeo interruptis, et hanc ob causam ad ortum Solis, tamquam Dei propitioris, feliciorem sibi promiserunt negotiorum exitum. Deinde quoque antiquissimis Germanorum gentibus uertitur id uitio, quod nunquam iusto tempore conuentibus adfuerint, sed quod unus post alte-

B

rum

(c) conf. Tacitus de moribus Germanor. c. XI.

rum comparuerit, ita, ut multi protraherentur dies, et ut plurimum infectis discederent rebus: in quam Germanorum negligentiam iam Tacitus (d) est inuectus. „Illud, inquit, ex libertate uitium, quod non simul nec iussi, conueniunt, sed et alter et tertius dies contatione coeuntium absumitur. Ad hos igitur mores Germanorum corruptos emendandos, leges istas postea promulgatas existimo, ita, ut si quis horis antemeridianis in conuentibus uel in iudicio non comparuerit, elapsis hisce horis, non amplius exaudiretur. Habes hic, quid de harum LL rationibus coniciam, quod obtrudo tamen nemini, eo solum contentus, quod sciam, nostri statuti sanctionem e priscis Germanorum moribus esse repetendam: nec minus ratio nunc facile potest reddi, cur citationibus inferatur formula: zu rechter früher Tages-Zeit: quippe cuius origo consuetudini in conuentibus comparandi antiquae omnino est tribuenda. (e)

§. III.

Ad artic.
XXIV.
de
Cura femi-
narum.

Agendum nunc est de cura feminarum, de qua fuse ac distincte agit artic. XXIV. ej. libr. ubi disponitur, quod magistratus feminis, siue uirgines sint siue uiduae, ex officio debeat constituere curatores, sine quibus in iudicio ualide quicquam agere non possunt, quippe quod repetita uice legimus in der Schwarzb. Erneuertem Gerichts- und Process-Ordnung P. I. T. IV. §. I. Non tamen hoc loco disputabimus ea, quae alias circa hanc materiam notanda ueniunt, sed pro nostri instituti ratione monstrabimus tantum, quod etiam hic iuris Germanici reperiatur uestigium, et deinde, quaenam sit huius feminarum inhabilitatis ratio.

(d) de Mor. Germ. cap. XI.

(e) conf. Dn. Jo. Rud. Engau, Praeceptor meus aetatem colendus, in elem. iur. Germ. L. IV. T. VI, § LIX, in not.

tio. Non solum uero illa curatorum constitutio huic uel illi Germanorum prouinciae propria fuit, sed communis totius Germaniae consuetudo (f) cuius uestigia non in iure tantum Alemannico sed et Saxonico reperiuntur; illud enim c. 309. ita disponit: Magd und Weiber müssen vor Gericht und in jeglicher Klage mit Recht ihre Vormünder bey ihnen haben, oder der Richter soll sie nicht hören; hoc uero, ius scilicet Prouinc. Saxonicum, multis in locis de cura disponit feminarum, quorum nonnulla tantum hic recensere lubet, quo spectat art. 44. Lib. I. klagt eine Jungfrau oder Witwe zu Land: Recht vber jren rechten Vormünder, das er jr jr Gut neme, zu derselbigen Klage soll sie das Gericht bevormünden: et artic. 46. Jongfrauen und Frauen müssen Vormünd haben an jeglicher Klage &c. cum quibus articulis in totum fere conuenit artic. 63. lib. II. Es mag kein Weib Vorspreche sein noch ohne Vormünde klagen. Superfunt et adhuc alii textus, ex quibus singulis constat, feminarum curam ex communi Germanorum obseruantia suam traxisse originem. Ne uero leguleiorum procedamus more, qui uerba legum quidem tenent, earum uero ignorant rationes ac mentem (ff) circa huius indagacionem omnino erimus solliciti, simulque refutabimus speculatorem saxonicum, qui art. cit. audacter adserit, feminam quandam, Carfaniam, huius prohibitionis suppeditasse occasionem, ita, ut femina non solum non possit postulare pro aliis, sed etiam ob eiusdem mulieris Romanae temeritatem semper apud nos Curatore opus haberet.

§. IV.

Indagaturus uero, ex quo profecta sit prisca Germanorum obseruantia, quod nulla femina sine curatore
Ratio curae
feminarum.
nec

B 2

(f) conf. Georg. Beyer. in delin. iur. Germ. L. I. C. XXVII. § 2.
 (ff) L. 17. ff. de LL.

nec in iudicio nec extra illud ualide agere possit, multos euolui autores, eosque recentissimos atque probatissimos, quorum tamen mihi satisfecit nullus, quod singuli fere ad antiquam tantum prouocant obseruantiam, & hinc uel plane nullam (g) uel nimis generalem atque insufficientem (h) allegarunt rationem: quare, et me circa hanc materiam ab initio haesitasse, ingenue fateor, usque dum, historia Germaniae antiqua adiutus, admodum probabilem huius consuetudinis inueni causam. Germanorum scilicet praeursorum omnis fere uita in studiis rei militaris ac uenationibus consistebat (i) quod utrumque uiuendi genus sine armis exerceri nullo modo potest: et hinc apud eos arma semper magni aestimabantur; nullus enim adhibebatur conuentui, nisi armatus incederet, id quod Tacitus luculenter uariis docet locis. Nihil, inquit, cap. XV. neque publicae neque priuatae rei, nisi armati, agunt, et alio loco, cap. scilicet XXII. ad negotia, inquit, nec minus saepe ad conuiuia, procedunt armati, et cap. XI. ut turbae placuit, confidunt armati. (k) Cui obseruantiae

adeo

- (g) inter quos est BEYERUS cit. loc. et plerique Scriptores practici.
- (h) Ita e. g. Dn. ENGAU c. l. l. I. T. XXIV. § 395, ex eo deditur feminarum curam, quod sua quidem bona, non uero se defendere possent; quae tamen ratio nimis generaliter concepta mihi uidetur, quod inde non cognoscitur, cur in Germania potissimum haec inualuerit obseruantia, nec pari modo in aliis prouinciis etc. id quod pace Viri, alias de Jurisprudencia Germ. meritissimi, dixerim.
- (i) J. Caesar c. l. et Tacitus de M. G. c. XV.
- (k) conf. quoque Petri Frid. Arpi Themis Cimbrica, cuius posteriora capita recensent autores des Juristischen Bücher Saals Part. VI. p. 483. seqq. it. Illustr. lo. Jac. Mascovii Geschichte der Teutschen l. 2. pag. 336.

adeo striete infistebant, ut ille, qui arma reliquerat in bello, in concilium uenire prohiberetur (l) nec quisquam prius pars uideretur reipublicae, quam armis esset ornatus. (m) Ideo autem maiores nostros armatos coiuisse existimo, quod ius in uiribus habere dicebantur (n) et iudicia duellica, uulgo *das Faust- und Kolben-Recht*, in uiridi erant obseruantia (o) ita, ut si controuersiae aliorum arbitrio componi non poterant, deficientibusque aliis probandi modis, ad iudicium illud diuinum, uti uocant, et arma regressus pateret. Cum itaque talis esset iudiciorum prisorum ratio, unusquisque nunc intelliget, cur feminae, quae liberorum, penatium atque agrorum curam tantum habebant (p) nec regulariter gerebant arma, nec per duellum causam suam defendere poterant, nec volebant saepe, plerumque cum *curatore* siue *defensore* quodam comparere debuerint: quod eo magis credendum, quo certius est, alios saepe loco personarum principalium certamen iniisse, qui Vicarii et Optiones pugnae uocabantur. Et licet non inficias eam, saepius feminas ipsas innocentiam suam contra alios mascule defendisse, prout nos historia docet, id tamen quoque non negandum est, quod rarissime eiusmodi acciderit duellum, et deinde ut plurimum inter coniugem eiusque maritum pugna fuerit suscepta: ita, ut secure concludere possimus, feminas, potissimum, si tenuioris adhuc fuerint aetatis, plerumque cum defensore, seu quod idem est, cum curatore, in iudicio comparuisse, atque ex-

B 3

inde

(l) Tacitus c. l. c. VI, in fine.

(m) Idem c. l. c. XIII.

(n) Pompon. Mela L. III. de Situ orbis.

(o) B. Brunquell. c. l. § 13. et Ephraim Gerhard. tract. iurid. de iudicio duellico von Kampf und Kolben-Gerichte.

(p) conf. Tacitus c. l. cap. XXV.

inde postea generalem illam de cura feminarum, abrogatis etiam his iudiciis, dispositionem promanasse. Quamuis enim horum iudiciorum ritus postea sint mutati, illa tamen de cura feminarum consuetudo uniuersalis est retenta; quod sane non mirandum, si modo inspexeris ius Romanum, ubi multa ex comitiorum ratione sunt repetenda, licet in totum fuerint sublata, quod etiam in iure canonico obseruare licet, ubi multa pontificiorum principia Protestantes reiecerunt, et tamen retinuerunt conclusiones, ex illis immediate fluentes, prout uidere est ex doctrina de sacra coena, de matrimonio. etc. conf. Joh. Laurentii Fleischer's Einleitung zum Geistl. Rechte, L. II. C. VII. pag. 340. ad fin. §. 3.

§. V.

Refutatur
speculator
Saxonicus.

Veram itaque cum sciamus huius dispositionis causam, cernimus quoque, speculi Saxonici autorem ualde errasse, et iuris patrii fuisse expertem, quod Calphurniam, quam LL. Romanae Carfaniam uocant (q) huius consuetudinis causam allegat, quippe quae tanquam femina improbissima inuerecunde magistratum postulando inquietasset, prout legimus artic. 63. Lib. II. das verlor in allen Calphurnia die vor dem Reich mishandelt vor Zorn. Male autem ab hac femina petitur origo, propterea quod illa consuetudo longe ante in Germania inualuit, quam ius Romanum Germaniae fines attigit; quin, ipsi iuris Romani interpretes hanc originem, quoad procuracionem scilicet, pro spuria reputant, sed eam potius edicti causam allegant, ne quid scilicet feminae contra pudicitiam, sexui congruentem, patrent. (r)

§. VI.

(q) L. 1. §. 5. ff. de postulando.

(r) Gothofred. in not. ad leg. cit.

§. VI.

Vnus adhuc restat libri primi articulus, qui manifestum in se continet iuris Germanici uestigium, et hinc omnino dignus est, qui notetur. De articulo scilicet sexagesimo pauca iam differamus, necesse est, in quo agitur de rationibus publicis, quouis anno reddendis, ita, vt, si magistratus in colligendis oneribus repertus fuerit minus diligens, ipso iure ad obstagium (s) obligatus censetur, id quod satis indicant uerba artic. alleg. Unde der Rath mit Einbringung der Stadt-Schulden nachlässig befunden, sollen sie in den Rathhause uff ihre eigene Zehrung ohne der Stadt Kosten Einlager und Gehorsamb halten, bis sie sich mit Einbringung und Bezahlung der ausstehenden Schulden ledigen. Omnia hic reperis requisita, quae ad constituendum obstagium alias erant necessaria, locum scil. publicum, certum ac honestum, ein ehrliches öffentlich Einlager, et ex quo, sub poena infamiae iuris, non prius est discendum, quam creditoribus sit satisfactum. Vnicum hoc erit excipiendum, quod nimirum magistratus tacite et ipso iure ad obstagium adstrictus putetur, quod regulariter in obstagio non obtinet, cui semper praecedere debet monitio, quae dicitur die Leistmahnung. (t) Antiquissimis iam temporibus hoc ius in Germania uiguit, et a Bertholdo Zaehringensi in Burgundia in nobilium suorum odium introductum uulgo creditur, licet de hoc dubitent adhuc alii; id tamen negare poterit nemo, quod Saeculis XIII. XIV. XV. fuerit usitatissimum, id quod probari potest inde, quod i) ius
Pro-

Ad artic. LX.
de
Magistratu ad
obstagium
obligato.

- (s) Huius uocis originem monstrat Beyerus l. c. L. III. cap. XII. §. 1. X: Germanice dicitur Einreuten, Einlager, Leistung eines Einlagers.
(t) Id. l. c. c. XXV. et Dn, Engau. l. c. L. III. T. XIII, sect. III, §. CLXIX,

Prouinc. Saxon. eius fecit mentionem. (u) Hat er gelobet, dafür einzureiten, er ist des Einreitens ledig; da er für einreiten sollt. Deinde quoque, quod 2) in Comitibus Augustanis ao. 1548. habitis, fuit adprobarum: quare non mirandum, quod obligatio ad obstagium nostris quoque statutis inserta fuerit, quippe quae ao. 1558. demum sunt promulgata. Licet itaque creditorum securitati maxime per obstagium fuerit prospectum, magnitudo tamen sumtuum, quos debitor, in obstagio detentus, pro hospitibus, laute excipiendis, facere debuit, effecit postea, vt in Saxonia (x) imperio (y) et in plerisque Germaniae prouinciis fuerit abrogatum; Holsatiam si exceperis, cui hoc ius in pace Westphal. et Recess. Imp. de ao. 1654. expresse fuit reseruatum: vbi illud hodie etiam adhuc florere scimus: nuperrime enim relationes publicae Halenses (z) nos certiores fecerunt, quod Consiliarius Intimus de Reuentlau, qui Schlesuici in obstagio fuisset, captiuus nunc Kielonium esset deductus. Varias hac occasione, coronidis loco, uentilandas essent quaestiones, an e. g. nostrum quoque statutum per dictum Recessum sit sublatum? an heredes magistratus ad obstagium sint obligati? demonstraturus uero simpliciter tantum iuris Germanici reliquias, in aliud tempus harum quaestionum differendae sunt disquisitiones;

AD

(u) Lib. II. artic. XI.

(x) Constit. Elect. Saxo. P. II. 22, §. Wir wollen auch, et Carpov. ad d. Const. def. XXX.

(y) Reform. Polit. de anno 1577. tit. 17. §. 10.

(z) Donnerstags, Stück num. 45. pag. 178.

AD LIB. II.

§. VII.

Quamvis nonnulli adhuc libri primi articuli ex iuris Germanici fontibus essent illustrandi (a) silentio tamen illos non immerito praeterimus, quod nimis vulgaria in se continere, vel primo adparet adspectu. Potius hinc ad librum progredimur secundum, ubi res altioris indaginis nobis sunt exponendae, inter quas, quoad ordinem, primum tenent locum articuli I. II. III. seqq. de sponsalibus eorumque solennitatibus disponentes. Quod uero hac in parte potissimum ius sequimur Canonicum, mirari desine, quod et in his articulis multa legamus, quae ex iure pontificio sunt deprompta, et ab illis, quae iuris Germanici sunt, probe distinguenda: quo pertinet 1) quod sponsalia in numerum contractuum referantur; ita enim disponit artic. I. Jedermann weiß, daß der heilige Ehestand der vornehmste Contract ist; darum ist es billig, daß in solchem Contractu alle Dinge aufrichtig, ehrllich, freywillig, und ohne alle Gefahr vorgenommen werden. Et recte quidem ita statutum est; nam secundum ius Germanicum sponsalia nihil aliud sunt, quam contractus, inter masculum et feminam de futuro matrimonio celebratus. (b) Maiores enim nostri, quibus Tacitus (c) singularem hac in parte tribuit laudem, inter pocula et conuiuia de iungendis affinitatibus contrahendisque nuptiis plerumque consultabant. (d) quippe quod tempus iudicabant

Ad artic.
 I. 2. 3. seqq.
 de
 Sponsalibus
 eorumque so-
 lennitatibus.

(a) conf. art. 42. von Hülffe des Raths über bekennnt. Schuld der Bürger. it. art. 64. kein Bürger soll einen eigenen Hirten haben etc.

(b) Dn. Engau l. c. L. I. T. XI, §, CCLXIX.

(c) de M. G. cap. XVIII.

(d) Tacitus l. c. cap. XII.

bant aptissimum, ad mentem suam libere declarandam, si-
quidem animus tunc fingere nescit, et ad simplices maxime
patet cogitationes. (e) Hinc paucissima in tam numerosa
gente diuortia, nisi ob adulteria, quæ fere tamen erant pro-
fus incognita. Certis praeterea utebantur solennitatibus,
quod scil. semper sponsalibus interfuerint parentes ac pro-
pinqui, qui munera probarunt (f) id quod ex nostrorum
statutorum quoque requiritur dispositione, artic. 2. et 3. vbi
tam parentum quam propinquorum desideratur praesen-
tia: das sollen sie thun mit Wissen und Willen ihrer Eltern et
art. 3. das sollen sie thun in Beyseyn zum wenigsten zweyer ihrer
Freunde. 2) Deficientibus uero parentibus femina ab illo,
in cuius *mundio* siue potestate erat, coëmebatur, et ideo
omnino *tutoris* consensus adesset, erat necesse. (g) Atque
hinc patet, cur apud nos quoque tutoris requiratur adpro-
batio; ita enim iustum in fine artic. II. Wären aber auf der
Jungfrau Seiten keine Eltern, sondern Vormünder geordnet,
mit deren Wissen soll das Verlöbniß geschehen, und sonst nicht
kräftig seyn. 3) Hoc denique maximae maioribus nostris
ducitur laudi, quod non prius matrimonia contraxerint,
quam ad aetatem constantem ac perfectam peruenerint:
deinde quoque, quod semper ad aequalitatem ac paritatem
status desponsandorum respexerint, quam negligere igno-
miniosum erat; ita enim Iulius Caesar Lib. VI. de bell.
gall. cap. XXI. scribit: Qui diutissime impuberes per-
manserunt, maximam inter suos ferunt laudem. In-
tra annum uero uigesimum feminae notitiam habuisse,
in turpissimis habent rebus: cum quo in totum conuenit
Tacitus c. I. c. XX. Sera, inquit, iuuenum Venus, eoque
in-

(e) Idem. c. I.

(f) Idem. c. I.

(g) Dn. Engau l. c. qui multis gentium German. legibus hanc
thesin comprobauit.

inexhausta pubertas. Nec uirgines festinantur. Eadem iuuenta, ac *similis* proceritas. *Pares* ualidique miscentur, ac robur parentum liberi referunt. Quae cum ita sint, nemo est, qui non intelligat, cur nostra quoque statuta art. 4. requirant 1) aetatem perfectam et 2) aequalitatem status: Ein Gesell oder Jungfrau, die 1) zu ihrem rechten Alter und mündigen Jahren kommen, wenn sich die 2) mit ihres gleichen ordentlicher Weise verloben etc. Ceterum, cum, ut supra iam diximus, inter pocula plerumque maiores nostri iungerent affinitates, nullique probum, diem noctemque continuare potando, (h) reip. uero expediat, ne suare quis male utatur (i) cernimus, cur in statutis nostris, artic. scil. 5. 6. 7. 8. seqq. epulis ac comestationibus, in sponsalibus ac nuptiis celebrandis ut plurimum solitis, certus modus sit statutus: quo pertinet quoque Ordnung derer Verlobnissen, de ao. 1590. quem Illustriss. Comes Wilhelmus promulgari iussit.

§. VIII.

Ex mente iuris Germanici res propriae diuiduntur in hereditarias atque adquisitas, in Erbe und errungene oder wohlgeuonnene Güter: quas singulas iure Romano pro arbitrio in alium transferri posse, tam certum est, quam quod certissimum. Ex moribus uero Germanorum, Saxonum in primis, bona hereditaria auita immobilia, quae sub nomine derer Erb. Stamm. Güter ueniunt, sine heredum consensu, ac praeuia iudicis cognitione, alienare minime licet, quod satis comprobatur 1) ius Prou. Saxon. L. I. art. 52. One der Erben Laube und ungericht mag kein Mann sein Eigen oder seine Leut vergeben. Vergiebt er's wieder Recht one der Erben Erlaub, die Erben unterwinden sich es mit rechtem Vrteil, als ob

Ad art. X. I.
de
Bonis auitis
sine consensu
heredum non
alienandis.

C 2

der

(h) Tacitus l. c. cap. XXII.

(i) §. 2. Instit. de his, qui sui uel al. iur.

der tod were der es gab. Atque idem innuit 2) ius Proninc.
Alemannic. c. 308. Ohne des Voigts Ding mag niemand sein
eigen hingeben. Seit einer sein Eigen wieder seiner Erben Wil-
len hin, und ohne des Voigts Ding, sie sollen für den Richter sabs-
ren und sollen es versprechen, und der Richter solle es da antworten
den Erben. Quae cum ita se habeant, luce meridiana cla-
rius est, totum libri II. articulum XII. et XIII. ex iure Ger-
manorum ueteri esse explicandum, qui de bonis auitis
alienandis agit et ita disponit: Welcher Bürger ein Stamm-
Guth hat, und solches verkauffen oder sonst alieniren will, der soll
es thun mit der Erben Bewust. Quamuis ceterum, quae-
nam bona sub bonis auitis hic intelligantur, explicare,
superfedere possim, propterea quod distincte iam artic.
XIII. sunt definita ac determinata, non abs re tamen
alienum fore existimo, paucissimis demonstrare, unde
haec Germanorum dispositio fortasse sit deriuanda.

§. IX.

Atque hunc in finem tenendum est, quod prisca
Germani propinquos suos atque agnatos summo semper
prosequuti sint amore ac reuerentia: hinc 1) deficienti-
bus liberis, spem habebant successionis proximam 2) li-
beri non parentum solum, sed et propinquorum inimici-
tias in se suscipere debebant 3) agnatum necare turpissi-
mum erat factum. Quin? 4) in acie et periculo mor-
tis propinqui se inuicem deserebant nunquam. Atque
haec omnia memoriae nobis prodidit Tacitus in aureo
illo libello de moribus Germ. ubi cap. XX. ita scribit: so-
rum filiis idem apud auunculum, qui apud patrem honor.
Si liberi non sunt, proximus gradus in possessione, fra-
tres, patru, auunculi. Quanto plus propinquorum, tanto
gratiosior senectus, nec ulla orbitatis pretia. Suscipere
tam

tam inimicitias siue patris siue propinqui quam amicitias necesse est. Et cap. XIX. quemquam, inquit, ex agnatis necare flagitium habetur. Similiter cap. VII. ita loquitur: non casus, nec fortuita conglobatio turmam aut cuneum facit, sed familiae ac propinquitates. Cum itaque tantus esset proximorum heredum atque agnatorum fauor, tanta erga se inuicem pietas ac amor mutuus, plane non dubito, quin in gratiam ac fauorem propinquorum, atque eorum potissimum, qui proxime succedebant, haec inualuerit consuetudo, ut cuius nulla bona auita hereditaria immobilia, ad splendorem familiae ac propinquitatum conseruandum, alienare fuerit permissum, nisi ipsi consenserint heredes. Aliam quidem iuris retractus gentilitii originem ostendit Dn. Gniige in diss. anno praeterito Ienae habita, et eam quidem ex communiione agrorum, quae apud Germanos olim obtinuit, laudabili sane studio deriuare est annisus; at eo ipso nostris coniecturis non refragatur, quod ista agrorum communiio ex amore illo agnatorum mutuo demum originem traxit, ita, ut ex eo tam communiionis quam iuris retractus gentilitii fundamentum deduci debeat.

§. X.

Cum donatio etiam sit species alienationis, ac huic in statutis nostris certus quoque sit praescriptus modus, qui ex iure Germanico Veteri est repetendus, breuissimis ad finem specimenis mei de ea agere mihi nunc est animus. Huc spectant uero articuli XLIII. von Gaben zwischen Lebendigen siue inter uiuos, XLIV. von Gaben auf den Todes-Fall, siue mortis causa, et art. XLVI. von Gaben in Krancken-Bette. Ab initio quidem ualde sum miratus, et mirati sunt fortasse et alii, cur tres donationis species

Ad artic. 43.

44. et 46.

de

Donationibus

inter uiuos,

mortis causa

et in lecto de-

cumbentium,

hic

C 3

hic sint propositae, cum tamen articulus 46. de donationibus aegrotantium, cum articulo 44. de mortis causa donatione, facile potuisset conjungi. At, cum in memoriam reuocarem id, quod de donationibus praecipit ius Germanicum, omnis plane cessit dubitatio. Priores scilicet tituli, de donatione inter uiuos ac mortis causa, ex iure Romano sunt depromti, siquidem haec, scilicet. c. donatio, maioribus nostris prorsus fuit incognita, quippe qui ultimas uoluntates plane ignorabant, prout testatur Tacitus l. c. cap. XX. Heredes, inquit, successoresque sui cuique liberi, et *nullum testamentum*. Posterior uero articulus 46, qui de donatione aegrotorum disponit, ex iure Germanico omnino est illustrandus: partim enim ius Germanicum est retentum, abrogatum partim. Retentum est quoad alienationem immobilium, ui cuius nulli aegrotanti sine heredum consensu ea alienare licet, quippe quod secundum ius Germanicum omnino est prohibitum, uide §. antec. et hinc in statutis nostris simili modo disponitur: Wenn ein Mann, oder Weib, Gesell oder Jungfrau vollkommnen Alters zu Bette Franck sieget, der oder die mag von seinem Erbe und unbee wegl. Guthe nichts vergeben, es geschehe denn mit Erlaubniß der Erben, cuius dispositionis concinnam addit rationem glossa ad artic. 52. Lib. I. iur. Prov. Sax. Wer sein Guthe vergiebt, so ers nicht gebrauchen mag, der vergiebt nicht das sein ist, sondern er ver giebt das seiner Erben ist. Abrogatum uero est etiam in hoc articulo ius Germanicum uetus: nam secundum hoc nemo, qui morbo laborabat, mobilia sua donare poterat, sed in hoc casu certae solennitates erant necessariae. Prout uero triplex erat priscorum Germanorum status, ui cuius alii erant *Ingenui*, siue Adelingi siue Frilingi, hodie Edelleute, alii contra serui, hodie Bauren, alii demum liberti, siue Lassi siue Frilassi, ex quibus orti sunt burgenses die Bürger: (k) ita horum quilibet pro ratione sui status in donatione mobilium certas adhibere debebat solennitates, ex quibus perfecta ualetudo iudicari poterat. Nobili scilicet tunc demum mobilia donandi competeat facultas, wenn

(k) uid. Anon. in Gedanken vom Ursprung und Unterscheid des Adelschen, Bürger- und Bauer-Standes in Teutschland.

er sich also vermüge, das er (begürt mit einem Schwert und mit einem Schilt) auf ein Ros kommen müg von einem Stein oder Stock einer Daumellen hoch on mans Hülfte, also das man im das Ros und den Stegreiff halte (1) cum quo consentit Ius Provinc. Aleman. cap. 379, ubi constituuntur sequentia: alldieweil sich der Mann also verwaldden mag, daß er sich begürten mag mit einem Schwert, und mit einem Schilt auf ein Ros kommen mag von einem Stamme oder Stock, der einer Dum-Ellen hoch ist, ohne eines andern Mannes hülf, doch soll man ihm das Ros heben und den Stegereiff, die wol er das mag gethuen und geryten mag alles Weges eine Myle, so mag er gethun mit seinem fahrenden Guth, was er will. Und als bald er das nicht gethun mag, so mag er weder geben noch lyhen, noch lassen, noch thun, das jemand schadet, die seines Guthes warten syndt. Burgenses die Bürger musten zu Ringe und Bedinge gehen, das Schwerd zucken und wieder einstecken. (m) Rustici die Bauen mügens vergeben, als er einen Umgang verpfügen mag eines morgens lang. (n) Ein Fraw, wenn sie zu der Kirchen gehen mag; (o) Atque omnes hae solennitatés iuris Germanici ueteris per articulum nostrum sunt sublatae, ita, ut in donatione mobilium nihil amplius requiratur, quam duorum testium, ad hunc actum in specie rogatorum, praesentia, una cum parocho, qui tamen in donatione ad pias causas abesse quoque potest: Seine fahrende Habe mag er kehren und wenden, wohin er will, wenn der Krancke das thut in Beyseyn zweyer Verfohnen, die dazu sonderl. gebethen sind, und des Pfartherrn, aber was zu milden Sachen beschieden wird, in Beyseyn zweyer Zeugen, etc. Quibus itaque perspectis, facile nunc reddere possumus rationem, cur singularis articulus, de donatione in lecto decumbentium, in statutis nostris reperiatur: quod sine iuris Germanici noticia intelliget nemo.

Ob

-
- (1) Sächs. Land-Recht. L. I. art. 52. et glosf. ad h. l.
(m) conf. glossa ad Ius Prov. Sax. c. l. et Beyer l. c, Lib. II, cap. XI. §. XIX.
(n) uid. glossa eod. loc.
(o) glossa loc, cit.

§. XI.

Ob defectum temporis, quod aliis laboribus est destinatum, nunc mihi est praescindendum. Haec itaque iam iam sufficiant. Quod reliquum est, a TE, B. L. nihil magis peto contendoque, quam ut meorum conatum iustum atque aequum TE praebes iudicem accensorem, ne mihi decedat animus, reliquos duos libros eadem illustrandi cura. Quod sitamen quaedam praeter opinionem in Specimine meo, uel non satis probata, uel non adeo distincte proposita, TIBI uideantur, omnia aequi bonique consulas, ac dicti Büllfingeri, Magni Illius Philosophi, memor sis, uelim, qui in praefat. ad commentat. hypothet. de harmonia „praestabilita ita philosophatur: „dissentire licet in republica „literaria, conuertiari non licet, siquidem iura a consuetudine secernas.

Pon ⁴/₆ 80. 8

ULB Halle
002 710 218

3

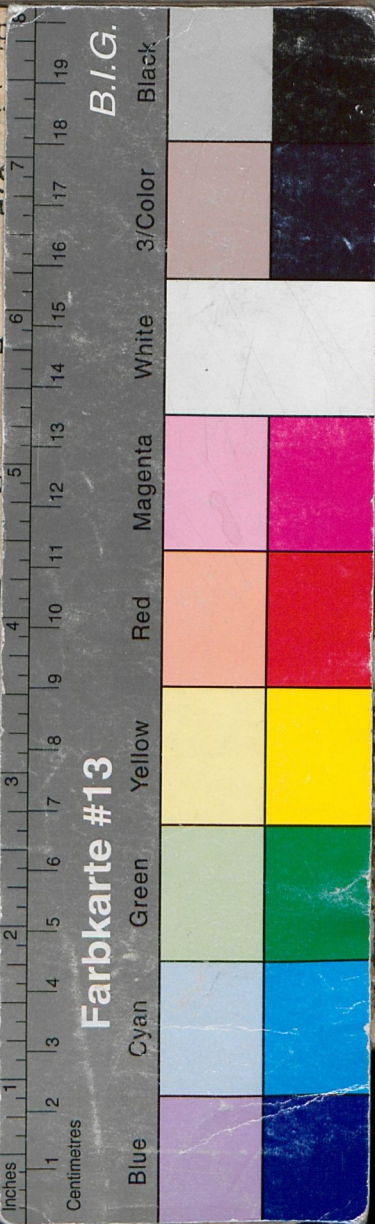

S. 6.

110

11.609
19

SPECIMEN ACADEMICVM
DE

RELIQVIIS IVRIS GER-
MANICI VETERIS IN STATVTIS
CIVITATIS FRANCVSINAE

DEPREHENSIS,

AD EORVNDEM ILLVSTRATIONEM,
POST REDITVM EX ACADEMIA FENENSI,
EXHIBITVM,

PATRONISQVE CONSECRATVM
OPTIMIS

à

JOANNE FRIDERICO MÜLDENERO,

J. C.

FRANCVSI,

EXCVDEBAT IO. CHRISTOPH. KEIL,

10